List 6. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 5. februvarija 1897.

Politiški oddelek.

Zaključenje državnega zbora.

II.

Ker ni mogel knez Auersperg, oziroma njegov minister notranjih stvarij Lasser, doseči s silo, to je hotel grof Taaffe z lepa. Laskal se je celo Čehom in drugim Slovanom, a v resnici je pa njegovo delovanje bilo Čehom jako malo prijazno. Oziral se je nanje le toliko, kolikor je bil prisiljen po razmerah. Mladočehi so spoznali njegovo taktiko in so začeli boj proti njemu, ki je pripeljal do padca njegovega. Poslednja leta Taaffejevega vladanja karakterizuje boj proti Mladočehom, ali bolje rečemo proti češkemu narodu, kajti Mladočehi so bili pravi zastopniki češkega naroda.

Tukaj ne bodemo navajali, kaj je grof Taaffe vse storil, da uniči Mladočehe. Omeniti hočemo le nekatere znamenitejše stvari. L. 1890. je poskusil napraviti spravo mej Nemci in Čehi. Namen temu delu je bil dvojen. Na jedni strani je hotel zagotoviti Nemcem postojanke na Češkem, na drugi strani je pa hotel Nemce in Staročehe združiti za boj proti Mladočehom. Stvar se pa ni obnesla. Mladočehi so tako odločno nastopili proti vladnim nameram, da so naposled še Staročehi se odrekli dunajskim punktacijam.

Potem je znal Taaffe pri državnozborskih volitvah 1891. leta porabil ves vladen vpliv proti Mladočehom, a tudi ni imel uspeha. Staročehi so vzlic vladni podpori pri teh volitvah pupolnoma pogoreli. V državnem zboru je pa grof Taaffe združil levičarje, konservativce in liberalce proti Mladočehom, ki so bili popolnoma osamljeni. Ta nenaravna zveza strank se ni mogla obdržati, če tudi je grof Kuenburg ustopil v ministerstvo in Pražak izstopil. Prijateljstvo mej omenjeni strankami se je večkrat razdrlo, a zopet so se za silo poravnale.

Uspehov pa ta protičeška politika ni imela nobenih Naposled je pa posegel grof Taaffe kot po skrajnem sredstvu, izjemnem stanju v Pragi, ki tudi ni moglo ukrotiti češke odločnosti. V obupnosti je grof Taaffe posegel še po volilni reformi, ki je po njegovi vladi izpihala luč življenja.

Knez Windischgrätz je, kar se tiče Čehov, hodil že po izglajeni poti svojega prednika. Upal se je celo trditi, da češkega vprašanja zanj ni. Združil je bil zopet konservativce, nemške liberalce in Poljake, a ta družba ni imela obstanka, dočim je češka opozicija se bila že jako ojačila.

Pala je koalicijska vlada in po kratkem mejvladjem grofa Kielmannsegga je prišel grof Badeni. Sedaj so se razmere kmalu znatno premenile. Po skušnjah prejšnjih vlad je presodil, da se češko vprašnje prezirati ne da. Češki poslanci so ostali v opoziciji, a bili niso več vladi „čudna družba“, temveč je iskala priložnosti, da stopi ž njimi v dotiko. Mladočeška stranka je nakrat „hoffähig“ postala. Grof Badeni je izjavil, da priznava obstanek tega češkega vprašanja in se ga tudi ne bode izogibal.

Da so se razmere tako premenile, tega ni pripisovati naklonjenosti grofa Badenija Čehom, temveč le odločnemu postopanju mladočeške politike. Preveril se je, da je zaman vse prizadevanje, da bi uničil Mladočehe in da brez čeških zastopnikov v Avstriji trajno vladanje ni mogoče, tem manje, ker zjedinjena levica razpade in več novih nemških strank vsled svojih načel ne more podpirati nobene vlade.

Dne 25. m. m. je češki namest. grof Coudenhove prečital v deželnem zboru neko vladno izjavo, kako se misli lotiti češkega vprašanja, oziroma kako hoče narediti spravo mej Nemci in Čehi.

Grof Badeni se je lotil torej istega dela, kakor grof Taaffe, a kakor iz vladne izjave posnamemo, vendar povse drugače. Pred vsem naglaša vladna izjava, da bode vlada vzela za podlago svojemu delovanju popolno jednakopravnost in jednakovrednost obeh narodnostij. To in nič druzega zahtevajo Čehi. Nemci pa nikdar niso hoteli o

tem ničesa slišati, temveč so zase zahtevali neke predpravice. Če bi se bile izvele dunajske punktacije, bi v nemških okrajih bila jedino nemščina uradni jezik, v čeških bi se pa bilo uradovalo v obeh deželnih jezikih. Sedanja vlada je pa že v vprašanju glede osnove okrožnega sodišča v Trutnovu se postavila popolnoma na češko stališče.

Nadalje pravi vlada, da predloži deželnemu zboru načrt o upeljavi narodnih kurij za volitve v dež. odbor in deželne zavode in odseke. Ta uredba je jako pravična. Obema narodnostima bodo zagotovljeni zastopniki v deželnem odboru, odsekih in v upravi deželnih zavodov. Ta določba bode Nemcem v korist. Vzlic temu se pa nemški listi kakor stekli psi zaganjajo v njo. Pogrešajo v njej določbe, da bi te kurije imele tudi veto v narodnih vprašanjih. Po dunajskih punktacijah, bi vse tri kurije morale pritrditi vsakemu sklepu deželnega zbora, ako se tiče narodnih vprašanj, drugače bi ne veljal. To bi pa bila coklja, ki bi ovirala vsak napredek. Pomisliti je, da so Nemci v narodnih oziri z vsem bolje preskrbljeni kakor Čehi, ker so jih božale razne vlade. Zato bi omenjena določba največ škodovala Čehom, kajti deželni zbor bi ne mogel niti jedne češke deželne srednje šole osnovati brez dovoljenja Nemcev. Poslednji bi gotovo porabili vsako priložnost, da ovirajo češki napredek. Če ima človek opraviti s takimi ljudmi, kot so Nemci, ki nam še celjske dvojezične gimnazije ne privoščijo, treba je skrajne previdnosti. Čehi zato so lahko hvaležni svojim poslancem, da so preprečili osnovo narodnih kurij v smislu dunajskih punktacij.

Nadalje se pa obeta pravična volilna reforma. Se danji češki deželnozborski volilni red je tak, da ni izključeno, da dobe Nemci večino, ako pride druga nemška vlada. Večino odločujejo veleposestniki in je odvisna le od kacih desetih glasov. Na veleposestnike pa ima vlada velik vpliv. Če se pa volilni red pravično premeni, da se Čehom prizna njih številu in njih davkom primerno število deželnozborskih mandatov ter se razdeli skupina veleposestnikov v več volilnih okrajev, kakor je razdeljena za volitve v državni zbor, je Čehom za zmirom večina zagotovljena. Vlada tudi obeta, da hoče varovati jednotnost v postavodaji in upravi. Potem je izključena osnova vsakega zaključenega ozemlja.

Seveda popolnoma niso Čehi zadovoljni s temi obljubami, mi pa še manj. Pred vsem se opaža, da vlada hoče spravo omejiti samo na Češko, ko se vendar češko vprašanje razteza na vse dežele češke krone. Sedanji ministerski predsednik je za spravo le ondu, kjer so Nemci v manjšini; v deželah, kjer so Slovani v manjšini, pa za narodno spravo ne skrbi. Sicer pa govori vladna izjava, da se morata obe narodnosti sami mej seboj sporazumeti. Za tako sporazumljenje je sedaj malo upanja. Zdi se nam, da grof Badeni sam nima dosti upa, da se mu stvar posreči in hoče že naprej izvrniti odgovornost za neuspehe na Čehe in Nemce same.

Pa če tudi se sedaj češko vprašanje ne reši, toliko je gotovo, da sedaj že tudi na Dunaju smatrajo dunajske Čehom nevarne punktacije za pokopane in to je uspeh mladočeške odločne in dosledne politike. Gotovo je pa tudi, da vlada preti češkega vprašanja ne bodo mogle na dnevni red, dokler se ne reši za Čehe ugodno.

Politični pregled.

Veronauk na realkah. — V nekaterih deželah veronauk ni bil obvezen predmet na višji realki. Minister Gauč je pa sklenil, ga povsod upeljati. Glede realk na Štajerskem in v Trstu je bil to kar zaukazal, ker po deželnem zakonu teh kronovin za to ni treba deželnega zakona. Dolenjeavstrijskemu in koroškemu deželnemu zboru sta se pa že vlani bili predložili vladni predlogi, s katerima se veronauk uvaja za obvezni predmet. Lani vladni predlogi nista imeli zaželenega uspeha, ker so v obeh deželnih zborih odločevali še liberalci. V tem so pa bile nove volitve, ki so položaj znatno premenile. Da se dolenjeavstrijski deželni zbor izreče za uvedenje veronauka na višji realki, je popolnoma gotovo, a tudi na Koroškem je to pričakovati. Narodni Nemci, ki imajo večino, tej stvari niso tako nasprotni, kakor so bili liberalci. Čudno se nam pač zdi, da se ta stvar poprej ni bila sprožila, ko so pod Taaffejem dolgo časa vodili konservativci osodo naše države.

Volilno gibanje je jako živahno v vseh kronovinah. Najdelavnejši so socijalisti Postavili so svoje kandidate na Kranjskem ne le za peto kurijo, temveč tudi za mesto ljubljansko in gorenjska in notranjska mesta. V Ljubljani kandidujejo socijalista čevljarja Karla Kordeliča, za gorenjska mesta pa nadsprevodnika Franca Marna, katerega kandidujejo tudi za peto kurijo na Goriškem. — Iredentovska stranka se letos tudi udeleži volitve na Primorskem. V Istri Italijani z vsemi silami delajo proti Spinčiču in Laginji in upajo, da katerega vržejo. Poslednji baje ne kandiduje več v kmetskih občinah, temveč v peti kuriji. — Dunajski krščanski socijalisti so izdali svoj oklic, ki jako mnogo obeta, v precej občnih potezah, tako da poslanci potem ne bodo na nič gotovega vezami. — V Galiciji jako samovoljno postopajo oblasti. Volilni shodi se zabranjujejo, češ, da se morajo poprej izvršiti volitve volilnih mož, nobene pritožbe ne pomagajo. Duhovnik Stojalowski je bil povabil svoje somišljenike v Caszo na Ogerskem, da se ž njimi posvetuje o kandidatih, a ogerska vlada je ta shod prepovedala. Došlih poljskih kmetov še k Stojalowskemu niso pustili, temveč so poslednjega celo za toliko časa zaprli, da so se kmetje razšli — V Bukovini kandiduje v peti kuriji bivši minister Steinbach. Če bode voljen, misli baje vlada delati na to, da ga izvoli zbornica za predsednika. — V Pragi ponujajo dr. Riegru mandat za peto kurijo, a ga ne mara vsprejeti. V Pragi bode namreč hud boj, kajti socijalisti imajo precej upanja, da zmagajo. Na Dunaju socijalisti skušajo dobiti na svojo stran Čehe, obetajoč, da se bodo poganjali za češke šole na Dunaju.

Češki notranji uradni jezik. — Po časopisih se trdovratno razširja novica, da se upelje na Češkem in Moravskem češki notranji uradni jezik. Nekateri listi celo vedo povedati, da se tudi pri najvišjem sodišču na Dunaju in v ministerstvih upelje češki notranji uradni jezik za vse stvari, ki so se rešile v prvih instancah češki in za občevanje s češkimi uradi. Nemški listi se zaradi tega grozno jeze. Poprej so vedno pisali, da je vrejenje notranjega jezika stvar vlade, a sedaj pa jim ni prav, ko je vlada se postavila na to stališče in misli stvar urediti, ne da bi stranke kaj vprašala, kaj da mislijo. Nemškim uradnikom se bode baje dal obrok desetih do petnajstih let, da se nauče češčine. Koliko je res-

nice na teh govoricah, ne vemo. Malo dvomljivo se pa nam zdi, da bi grof Badeni se bil odločil tako daleč ustreči Čehom Najbrž časopisi vso stvar malo pretiravajo.

Iralija. — Komaj se je Italija rešila iz zagate, v katero je zašla z Menelikom, kraljem abesinskim, že preti njeni koloniji v Afriki druga nevarnost. Sosednji domači rodovi afriški, ki ne morejo trpeti evropskih sil na svoji zemlji, jeli so napadati italijansko kolonijo. Pridobiti hočejo najprej to za se, potem pa še prijeti Angleže v Sudanu. Ta okolnost ni ravno prijetna za Italijo. Odpoklicala je vojake od tam in v celi svoji eretrijski naselbini je pustila le malo posadko. V Rimu so se že posvetovali, da bi eretrijsko kolonijo popolnoma opustili Sedaj pa bi ne bilo častno, ko bi dervišov, ki napadajo njih zemljo, ne zavrnili. Tega seveda jim pa s sedanjo ondotno posadko ni mogoče storiti, temveč morali bodo isto pomnožiti, kar bo stalo zopet mnogo denarja in ljudi. Previdno bi pač bilo za Italijo, da opusti takoj in za zmirom afriško naselbino v Eritreji, kajti sicer se ji lahko še zgodi, da bo konec cele njene afriške politike še nečastneji, kot je bila poravnava z Menelikom.

Kuba. — Vladna španska poročila se jako ugodno glase o položaju na Kubi. Glasom teh prodira general Weyler na čelu 14 bataljonom zmagonosno preko otoka in čisti deželo vstašev. Ti se umikajo in puščajo za seboj le mrtvece, konje in razni materijal V večih pokrajinah ni več vstašev, vsaj organizovanih ne V sladkornih tovarnah so začeli zopet z delom. Tako vladna poročila. Ne bo pa dolgo in privatna poročila bodo vse te trditve ovrgla. Poročila o dogodkih na Kubi nasprotujejo si že od početka. Španska vlada ve zmirom povedati o uspehih svoje vojske, a resnično se ji pa večinoma prav slabo godi. Z ozirom na slabe finančne razmere Španije in oziraje se na blagor kubanskega prebivalstva, bi bilo že prav želeti, da se naredi mir.

Turčija. — Predmet živahnim razpravam v Carigradu je zadnji čas tudi turški prestol. Dočim vlada sedaj sultan Abdul Hamid, zatrjuje se odločno, da njemu ne gre prestol, temveč njegovemu bratu Muratu, ki je že bil sultan, a ga je sedanji vladar odstranil, češ da ni pri zdravi pameti. Sedanjemu sultanu neprijazni krogi močno delujejo na to, da bi ljudstvo nahujskali zoper sultana in je pripričali, da pravica do prestola gre le Muratu, ki je popolnoma zdrav, a ga je sedanji sultan le iz sebičnosti dal zapreti. Če se ljudstvo zave in obrne hrbet sultanu, nastala bo nemala vstaja. — Položaj na Kreti je sila kritičen. Vstaši hočejo siloma izposlovati obljubljene reforme. — Velevlasti še niso dognale turškega vprašanja. Iz najnovejših poročil je posneti, da nastane položaj lahko najresneji Ruska mornarica v Črnem morju je vsa pripravljena. Brž ko pride povelje, odrinejo vojne ladije tisti trenotek proti Carigradu.

Obrtnija.

Sibirska železnica.

Rusija poslednji čas obrača vso svojo pozornost na Azijo. Pred krimsko vojno in tudi še po njej se Rusi za Azijo niso dosti brigali. Imeli so sicer Sibirijo, a služila je jim le bolj za pregnanstvo političnih zločincev in pridobivanje nekaterih kovin ter kožuhovine. Za poljedelstvo v Sibiriji se ni nikdo brigal. Sploh niso imeli nobenih pojmov o tej deželi. Aleks. Herzen pravi v nekej knjigi, da bi Američani iz Sibirije naredili vir največjega bogastva, dočim slaba ruska uprava ne zna izkoristiti dežele. Zadnja leta je pa Rusija obrnila vso pozornost na Azijo. Vedno bolje spoznavajo Rusi, kake zaklade krijejo njih posestva v Aziji. Da se ti bogati zakladi odpro, je pa bilo treba železnic. Najprej so zgradili znano trankaspiško železnico, ki je odprla pot ruski trgovini in kulturi do Afganistana in Tibeta. Velika množina žita od tod sedaj prihaja v Evropo. Odprli so se kulturnemu svetu nenavadno lepi kraji, ki vzbujajo začudenje Evropčev. Tako je heratska dolina nekakov raj.

Sedaj je v delu velika sibirska železnica, ki bode 8000 kilometrov dolga. Začenja se ta železnica v Čeljabinsku na vzhodni strani Uralskega pogorja, katera postaja je že zvezana po železnici z Moskvo in Peterburgom. Od tod se začenja prvi oddelek velike proge, 1800 kilometrov dolge zapadne sibirske železnice, ki 2700 kilometrov od Peterburga prestopa na azijsko zemljo in se končava v Kovanu ob Obi. Železnica drži po ravni, jednolični in rodovitni stepi in se je bila začela graditi 1891. leta. Južno ležeče gubernijalno mesto Omsk se je iz Tjukalinska zvezalo s postransko železnico. V stepah ni bilo dobiti stavbenega gradiva in moralo se je dovažati z Urala. Mostovi so leseni, a se pozneje zamene z železnimi.

Drugi del sibirske železnice drži od Korivana do Irkucka. Ta proga drži mimo mest Tomsk (44.000 prebivalci), Krasnojarsk (22.000 preb.) in Irkuck (48.000 prebivalcev. Ta proga se gradi že četrto leto. Na tem delu proge je bilo premagati mnogo težav. Bilo je treba napraviti veliko mostov. Most čez Ob je 850, čez Jenizej celo 1000 metrov dolgo. Vode so navadno tu deroče, ker prihajajo iz gora. Tudi je bilo prekopati več gorskih hrbtov. Lesa in kamna ne manka za grajenje, železo se je pa privaža po ledenem morju in po Jeniseju. Ta del proge se dodela 1900. leta.

Kmalu za Irkuckom pride železnica do Bajkalskega jezera. Železnica bode peljala okrog jezera do Misovske. Ta del železnice se bode delal najpozneje. Sprva bodo posredovali promet parniki po jezeru. Na tej kratki progi so sila težave. Obrežje jezera je strmo in ima več sotesk in presekov, treba bode mnogo umetnih zgradeb in 4 kilometre dolg tunel skozi gorski greben. Da se ta proga precej ne dela, temu je povod težava z dovažanjem gradiva. Pot namreč tu ni nobenih. Inženerji se še le glave ubijajo, kako bodo premagali težave na tej progi.

Potem bode železnica držala po pustih krajih do Sretenska 1100 kilometrov daleč. Šla bode skozi 1000 *m* visoko prelaz čez Jablonsko gorovje. Ker je ta kraj jako pust, začne se grajenje še le, ko bode dodelan zapadni del železnice do Irkucka in vzhodni od Vladivostoka do Hoborovke. Na obeh straneh bode podpirala grajenje vodna zveza po Balkajkem jezeru in po Amuru. Od Sretenska do Hoborovske, držala bode železnica po dolinah, po katerih teko večje reke. Sprva se sploh ni mislilo graditi te železnice, temveč vožnjo oskrbovati s parniki po rekah. Pozneje so se odločili za železnico, da se olajša promet. Grajenje tega dela železnice se še ni začelo. Od tod pa drži železnica 780 kilometrov daleč do

pristanišča Vladivostak in je že dodelan. Vladivostak je ob Tihem Morju, 'ima 18.000 prebivalcev, je dobro utrjen ter je rusko vojno pristanišče. Rusija ima ondu 32 vojnih ladij. Če pride do kake vojne v Vzhodni Aziji je za Rusijo največje važnosti, da ima železnico preko Sibirije. Sedaj more v Vzhodno Azijo pošiljati vojakov, živeža in streliva samo okrog Indije.

Vladivostok leži na jednaki zemljepisni širjavi, kakor Florenca, a je vendar podnebje ondu jako neprijetno, po zimi imajo srednjo} toploto —12°, morje zamrzne. Zato si je Rusija poiskala bolj na jugu ugodnejše pristanišče. Od Kitaja je dobila Port Artur, katerega zveže s sibirsko železnico.

Kakor so transkapiško železnico delala vojaška oblastva, tako delajo tudi sibirsko. Tehnična dela opravljajo ženijski častniki. Delajo pa vojaki in kaznjenci, le malo imajo drugih delavcev in to samo rokodelce, kot zidarje, tesarje, kamnoseke, katerih ni zadosti dobiti mej vojaki in kaznjenci.

Železnica bode imela jeden tir s 1·52 *m* širjave. Narejena bode bolje na lahek in priprost način, da ne bode predraga. Postaje bodo kacih 50 kilometrov narazen in jih bode kacih 200. Na postajah bodo zgrajeni hoteli, ker v teh krajih ljudje nimajo druge prilike za prenočevanje. Postaje bodo največ v takih krajih, od koder se pozneje zgradi kaka stranska proga, ali se pa že sedaj vkupe steka promet. Sibirska železnica bode imela 2000 lokomotiv, 3000 osebnih in 70.000 tovornih voz. Osobni vozovi bodo imeli le tretji in četrti razred. Imeli bodo pa vlaki posebne vagone, v katerih bode jedilnica. Vlaki bodo vozili s hitrostjo 25 kilometrov v jedni uri.

Stala bode ta železnica 456 milijonov goldinarjev. Dodelana bode 1901. leta. Vožnje bode imela dovolj, kajti v Sibiriji je mnogo rud, premoga, poleg tega je dežela jako rodovitna, žito raste do 59° zemljepisne širjave. Sedaj ga niso več pridelovali, kakor so ga potrebovali za domače potrebe. Dalje proti severu so veliki jelovi gozdi. Nadalje je na severu mnogo živali z lepo kožuhovino in po rekah mnogo rib. Železnica bode vse to izvažala, kajti dovažalo se jej bode blago po velicih sibirskih rekah in stranskih železnicah, ki se pozneje zgrade. Poleg tega bode nova železnica silne važnosti za trgovino s Kitajem, katera je sedaj največ v angleških rokah in potem pride v ruske. Iz Kitaja se bode v Evropo privažal zlasti čaj in bomhaž. Angleško trgovino zadene z zgrajenjem sibirske železnice hud udarec. Rusija se pa narodnogospodarsko povzdigne.

Obrtnijske raznoterosti.

— **Največji zvon na svetu** imajo v Filadelfiji. Cio ferneca meri deset metrov v premeru in je po noči električnm razsvetljena, ter stoji na taki visočini da se vidi po vser mestu. Zvon za bitje tehta 56.000 funto v. Ta velikanska ua navija se s strojem, ki se nahaja v stolpu.

Črni kit za les in porcelan se napravi, ako se vodno steklo s kredo in fino sprašenim žveplenim antimonom, zmeša, tako dobimo zmes zaželene barve. Ta kit se da tudi polirati.

Kmetijstvo.

„Naš gospod učitelj“.

(Spisal F. Š.)

(Dalje.)

IV.

Ko sva drugi dan popoldne z Zorničem stopila v dvorano, je bila že polna vaščanov, ki so najo spoštljivo pozdravili,

Dvorana je precej prostorna. Na onem koncu so tla nekoliko vzvišena in tam stoji miza in stol za govornika; na desni strani je velika omara, polna knjig in časopisov na levi pa druga, v kateri so razne zbirke. V kotu stoji črna šolska deska, ob straneh v dvorani so pa ozke mize, tako, da je po sredi prost prehod. Poleg miz so stoli, postavljeni tako da vsi navzoči gledajo proti oni strani, kjer je govornikovo mesto.

„To je naša zbornica“, mi je rekel Zornič. „Kakor vidiš smo precej založeni s knjigami in časopisi in tudi nekaj zbirk imamo v vsakem slučaju pri rokah, kar potrebujemo, oziroma, da se v vsakem slučaju lahko takoj in temeljito poučimo.“

Zbrani gospodarji so se med tem časom pogovarjali o gospodarskih razmerah.

„Jaz bi naročil nekaj umetnih gnojil“, se je obrnil Kapar do Zorniča, „letos ga mislim tudi na njive dejati, ker mi je na travnikih tako dobro naredil; vendar se bojim, da bi me trgovec ne opeharil. Umetna gnojila so taka, da človek ne ve, kaj je v njih; trgovec mi lahko vanje nameša prsti, peska ali kar mu drago, saj tako tega ne morem razločiti“.

„Saj brezvestni trgovci tudi res delajo tako“, je odgovoril Zornič. „Zato, da bi se pri prodaji umetnih gnojil preveč ne goljufalo, ustanovila so se kemijske preiskušališča. Kupec naj od prodajalca zahteva jamstvo za določeno množino rabnih snovij v gnojilih; kadar gnojila dobi, zmeša naj jih dobro skupaj, kar je enakih, potem pa naj nekoliko tega pošlje preiškušališču, ali pa naj iz vsake vreče z različnih mest, na pr. z dna, iz srede in z vrha vzame po nekoliko gnojila, je zmeša in pošlje preizkušališču. Preizkušališče potem gnojilo preišče oziroma preizkusi, ali je toliko rabne snovi v njem, kolikor je trdil trgovec, če je ni toliko, mora trgovec blago vzeti nazaj, ali pa mora toliko povrniti, kolikor je blago manj vredno“.

„To je sicer dobro“, je pripomnil Kapar, „ali preizkušališče gotovo ne dela zastonj. Če jaz naročim nekaj sto kil dveh, treh gnojil, poslati moram tudi dve, tri poskušnje preizkušališču; to bi pa vendar preveč stalo.“

„Da, to bi preveč stalo“, je rekel Zornič, toda saj ni treba tako ravnati. Preizkušališča tudi narede pogodbe; povabijo namreč trgovce, naj pri njih dajo preiskati svoje zaloge, da bodo mogli, svojim kupcem jamčiti za določeno porabnost. To je za poštenega trgovca jako dobro, ker potem vsaj ve, kakšno blago ima. Trgovec

mora seveda za preizkušnjo plačati, zato se pa preizkušališče zaveže, da bo tistim kupcem, ki pri njem kupijo blago, zopet preiskalo blago, ali zastonj če je naročnik večja družba, ali pa vsa za nižjo plačo; kakor se namreč dogovore. Na ta način se troški za preizkušnje zelo zmanjšajo. Potem imamo pa še neko sredstvo, da nas preizkušnja manj stane. Saj ni treba, da bi vsakdo sam naročal, kar potrebuje. Vas je precej gospodarjev in gotovo bi vas več rado naročilo. Jaz naročila zapišem, potem bom pisal več trgovcem, kateri prodajajo preiskano blago, in kateri nam ponudi ceneje, od tistega pa kupimo. Kadar blago dobimo, pošljemo od vsakega gnojila samo eno poskušnjo preizkušališču, čeprav bo naročnikov več. Kadar nam preizkušališe pove, da so gnojila taka, kakor je rekel trgovec, takrat jih pa raztehtamo in razdelimo".

„Dobro, gospod učitelj, ta je pametna", se je oglasilo več mož in takoj si je mnogo gospodarjev naročilo umetnih gnojil, Zornič jih je pa zapisal.

„Semena tudi poskušajo, koliko so vredna, kaj ne gospod učitelj", je povprašal čez nekaj časa mlad gospodar.

„Seveda jih poskušajo", je rekel Zornič.

„Semena se pa že lože poznajo, ko človek dobro razloži posamezna zrna; semen menda ne bo treba pošiljati preizkušališču se je oglasil postaren mož.

„Nekaj, kar jih je bolj debelozrnatih, se pač še precej lahko presoja, pri drobnejših je pa že bolj težava", je poučeval Zornič. „Sicer se pa seme očem pokaže le tako, kakeršno je na videz, kakšno je v resnici, to je drugo vprašanje. Če kupim recimo stot semena, mi ni vse enako, kakšno je, če je čisto, imam skoraj 100 kg. semena, če pa ni čisto, potem semena nimam 100 kg., ampak manj. Pa, če bi to bilo vse! Kar je pravemu semenu primešanih drugih semen, to je vse plevel. In če sem kupil smetno seme, nisem dobil le manj semena, ampak dobil sem tudi mnogo plevela, kateri s semenom pride na moj svet. Pa še nekaj drugega je; seme je morda kaljivo, ali pa tudi ne. Meni pa ni vse enako, ali mi seme popolnoma izkali, ali morda le tri četrtine, ali celo le polovica ali še manj. Seme mora biti torej čisto in pa kaljivo; le to je rabno, vse drugo ni za nič. Vsega tega mi pa oči same ne morejo povedati, ampak je treba poskusiti. Domače seme lahko preiskusim na rabnost, če pa seme kupim, tega pred kupčijo ne morem storiti, ampak še le doma. Zato se lahko zgodi, da nič vredno seme plačam prav drago; in da bi se to preprečilo ter bi se odvrnila vsaka nadaljna škoda, zato so se ostanovila preizkušališča za semena. Semen, katera človek dobro pozna, ni treba pošiljati poskušališču, drugače je s semeni, katerih ne pozna; posebno pa je treba preizkušališču pošiljati drobna namena kakor deteljna in travna, sicer se lahko zgodi, da človek trpi preveliko skodo. Vzemimo neki vzgled.

Pri tem je Zornič odprl omaro, vzel iz nje neko knjigo, jo odprl in dejal: (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Dvaininvajseto poglavje.

Povratna pot.

(Dalje.)

Izognivši se krušenju ladije, je Kolumb ustavil se pred malim mestecem Rostellom. Kmalu so se sešli pribrežni prebivalci, da mu častitajo k čudežnemu rešenju. Stari mornarji so zagotavljali, da ne pomnijo take nevihte v svojem življenju. Vse jutro so gledali, kako se bori „Nina", prosili Boga, da se rešijo mornarji. Ko so prebivalci izvedeli, od kod je prišel Kolumb in uvideli prebivalce Novega Sveta, ni bilo meje njih čudenju, in zlate zapestnice in ploščice vzbujale mnogo zavisti. Razširila se je novica, da je „Nina" popolnoma naložena z zlatom. Kolumb se je jel bati, da ga napadejo, zato je pa hitro odposlal sla k španskemu kralju in kraljici s poročilom o svojih odkritjih in povratu. Da prepreči vsak napad, je Kolumb poslal tudi sla h kralju portugalskemu, ki je bival tedaj v Valparajzu in prosil ga je, naj dovoli, da ustavi ladijo v Lizboni, da jo popravijo. Drugi dan je dobil nedaleč od Rostella od kapitana portugalske stražne ladije ukaz, da pride na njegovo ladijo in poroča o svojih namerah. Visoki potovalec, je pa glede na svoj visoki admiralski čin odbil to zahtevo in poslal samo svoja pooblastila. Ko je izvedel za Kolumbov čin, je kapitan z vsemi mogočnimi počastmi prišel z godbo in bobnanjem k „Nini", okrašeni z zastavami, in se ponudil Kolumbu, da mu je na uslugo.

Kralj portugalski Janez II. je bil toli jako prijazen Kolumbu, da je takoj poslal jednega svojih dvornikov, gospoda Martina de Noronja, da pozdravi Kolumba in ga povabi v Valparajo blizu Lizbone. Tukaj je kralj zaukazal, naj brez odlašanja dajo vse potrebno Kolumbu in njegovim mornarjem. Ob veseljem s takim velikodušjem kraljevim je Kolumb takoj razsidral in odplul v Lizbono.

Kakšen vtis je napravil njegov prihod v Lizbono, to se ne daje popisati. Nekaj ur zaporedoma so gondole in čolni kar oblegali „Nino". Od jutra do večera se niso nič pretrgali obiski. Posebno zanimanje vzbujali so Indijani, lepe rastline, živali in zlata ruda. Mnogi obiskovalci so javno se jezili na kralja Janeza, vsled katerega nezaupnosti je bilo vse to bogastvo za zmiraj zgubljeno za Portugalijo . . .

Prešinjen s čuvstvom najglobokejše hvaležnosti in udanosti od Boga, je Kolumb stopil v spremstvu zvestega Petra na zemljo Starega Sveta. Anica ju je z velikim veseljem vsprejela. Peter je neprestano moral poročati o svojih dogodkih, ko je Kolumb Anici dal

na kolena pest zlata, je od začudenja plosknila z rokama.

— Je li vse to vaše, gospod Krištof, — zaklicala je neverujoč svojim očem.

— Vaše, vaše, dobri in vrli ljudje, — odgovoril je Kolumb. — Nikdar ne pozabim vaše udanosti in hočem to dejanski pokazati... Kako pa živi Jernej z Moniko?

— Oh, gospod Krištof, davno sta se zopet povrnila v Anglijo in ničesa ne izvem o njiju. Toda peljem vas lahko tja, kjer počiva ljubeče srce Filipe.

Globoko ginjen je odšel Kolumb na grob svoje prve žene, Dijegove matere in našel ga je okrašenega z venci in cvetlicami.

— Ubožica, ubožica, — vzdihnil je Kolumb, — osoda ti ni dovolila, da bi bila priča uresničenju naših načrtov...

Dolgo je Kolumb klečal pred Filipino gomilo, poslavljajoč se od nje za zmiraj, — potem se je odpravil h kralju v avdijenco.

Ko je Kolumb približal se kraljevi prestolnici, mu je prišel nasproti cel sprevod in s častmi so ga peljali na dvor. Ne glede na milostljivi vsprejem vendar Janez II. ni mogel v srcu zatreti neprijetnega čuvstva, ko je slišal o uspehu podjetja, katero je poprej smatral za fantastično, — in nehote je izdal to čuvstvo Kolumbu

— Kakor se tudi veselim vaše sreče, gospod Krištof, — zaklical je, — vendar se ne morem sprijazniti z mislijo, da bi vaša odkritja ne mogla biti last Portugalske po obljubah sv. očeta in pogodbi s Kastilijo 1479. leta. Ta stvar se mora preiskati.

— Vaše veličanstvo naj blagovoljno odpusti, — je odvrnil Kolumb, — ako se ne morem z vami strinjati. Po povedani pogodbi nisem smel voziti ob bregovih Gvineje in tega tudi nisem storil. Svoja odkritja pod kastiljsko zastavo izvršil sem v krajih, za katere se ni prav nič vedelo in ki niso pripadali nobeni krščanski državi.

— Nadejam se, — odgovoril je kralj, na videz pomirjen, — da to ne da povoda k razporu s Kastilijo. Zato bodite prepričani o moji popolni naklonjenosti, gospod admiral! Vse se bode vam poskrbelo, ker je vam treba k vašim uslugam in za usluge vaših visocih gospodarjev, in vaše zahteve se točno izpolnijo.

— Jaz sem globoko prešinjen s hvaležnostjo za milostljivo postopanje vašega veličanstva z mano, — odgovoril je Kolumb odklanjajoč.

Ko se je avdijenca končala, se je kralj obrnil k svojim svetnikom.

— Vsekako se meni zdi, da Kolumbova odkritja prete z nevarnostjo našim novim posestvom. Kdo ve, če ni našel krajše poti do dežel od nosa Non do Indije, ki so naša last?!

— Popolnoma resnične so vaše misli, — zaklicali so ti svetniki, kateri so prej ugovarjali uresničljivosti Kolumbovih načrtov in katerim je sedaj presedalo njegovo podjetje. Dežele, katere je našel Kolumb, morajo prej ali slej postati portugalske...

— Seveda, seveda! — pritrdili so drugi. Vsa ta odkritja, s katerimi se ponaša gospod Kolumb, niso druzega kakor nadaljevanje portugalskih odkritij. Po daljših preiskavanjih se bode kastilska zastava morala umakniti naši...

— In kako razžaljivo je govoril ta gospod! — je zaklical ceutski škof, katerega je zmagoviti povrat bolje ponižal, kot vse druge, ker je on bil vedno najzagrizenejši nasprotnik Kolumbovih načrtov. Zdelo se mi je, da se hoče maščevati, ker smo odklonili njegove ponudbe!...

— Ligurijec vsekako zaslužuje kazen. Njegova neumna odkritja škodujejo portugalski državi, in morejo napraviti, da Kastilija začne vojno proti Portugalcem. Njegovo prevzetno vedenje daje nam povoda, da se spremo ž njim in ga spravimo na oni svet, ž njim pa nesrečna odkritja njegova...

Besede zvitega podvornika so kralja vzbudile iz zamišljenosti. Vstal je in tako zaničljivo pogledal svojega svetnika, da je ta pobit pobesil oči.

— Gospoda, — rekel je odločno, — žal, da se nahajajo pri kraljevskih dvorih pogosto ljudje, kateri si prizadevajo pokazati svojo gorečnost in udanost s podlostjo, in slabi vladarji večkrat trpe hudodelstva, ki se izvrše na videz iz udanosti. Kar se tiče mene, zmatram za svojo dolžnost, varovati tujce, katere preganja osoda. Za varnost Kolumbovo dal sem svojo kraljevsko besedo in gorje mu, kdor se bi jo upal rušiti!...

Ne da bi pogledal še svoje dvorjane, je kralj odšel v svoje sobe...

Vzlic izrečeni svoji odločnosti je kralj Janez II., čez nekaj dni se udal svetom svojih dvornikov in poskusil okoristiti se s Kolumbovimi odkritji. Pripravili so brodovje, ki je imelo odpluti v novoodkrite zemlje in zasesti jih poprej, predno more Kolumb izvršiti drugo potovanje. Tako se je vprašanje, komu pripada novi svet, imelo rešiti z mečem. Poveljnikom tega brodovja imenoval se je znan pomorski častnik Frančišek de Almejda.

V tem so Kolumbovo ladijo toliko popravili, da je mogla odriniti v morje in odpraviti Palos. Ravno opoldan dne 15. marca 1493. leta je prišel Kolumb v paloško pristanišče, od koder je bil odšel na nevarno potovanje ravno pred sedmimi meseci.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Nekoliko statistike. Prebivalstva zemlje je bilo l 1895. računano okroglo na 1.540,000 000 duš Posamični deli sveta imajo: Azija 826,000 0000, Evropa 357,000 000, Afrika

164,000.000, Amerika 122,000.000, Oceanija, otoki 7,500.000, Avstralija 3,250.000 prebivalcev. Z ozirom na obsežnost površja pride na vsak štirjaški kilometer: v Evropi 37, v Aziji 19, v Afriki 5, v Ameriki 3, v Oceaniji in v Avstraliji 7 stanovnikov. Jezikov se govori na svetu kakih 2750, vštevši narečja. Samo v Afriki se govori kakih 600 jezikov. Evropski glavni jeziki so med seboj v tem le razmerju: angleško govori 120 milijonov, rusko 75, nemško 75, francosko 51, španско 41, laško 33 in portugalsko 13 milijonov ljudij.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V tretji seji dne 30. jan. poroča posl. dr. Žitnik imenom finančnega odseka o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1895 in o proračunih za l 1897. Skupna imovina vseh zakladov je znašala 1895. l. 2,003 001 gld. 74 ½ kr. Računski sklepi in proračun se odobre. — Posl. Luckmann poroča v računskem sklepu zaklada prisilne delavnice za l. 1895. Skupna potrebščina je znašala 138 117 gld. 83 ½ kr. Poročevalec predlaga da naj se računski zaključek odobri, čemur se pritrdi. Isti poroča o proračunu deželne prisilne delavnice in o raznih prošnjah ter predlaga, naj se prošnja umirovljenega nadpaznika Ant. Štrukelj-a za zvišanje pokojnine, prošnja pazniške vdove Marjete Blažek za podelitev miloščine in prošnja pazniške vdove Ane Hiti za podaljšanje miloščine — odklonijo. Potrebščina zaklada prisilne delavnice je proračunjena na 92,147 gld. Predlogi poročevalcevi se sprejmo in proračun odobri. — Posl. baron Schwegel poroča o računskem sklepa muzejskega zaklada za l 1895 in o proračunu za l. 1897. Potrebščina je proračunjena na 6800 gld. Računski zaključek in proračun se odobrita ter sprejme resolucija, ki gre na to da naj se ustanovi posebni reservni fond za muzej in naj se konečna reorganizacija muzeja odloži do l. 1898, ko bode vlada jela dejati subvencijo, dotlej naj se pa delajo le priprave za reorganizacijo. — Posl. dr. Žitnik poroča v računskih sklepih bolniškega, blazniškega, porodniškega in najdeniškega zaklada za l. 1895. Potrebščina bolniškega zaklada je znašala 94 259 gld. 20 kr.; ona blazniškega zaklada 77.978 gld 49 ½ kr.; potrebčšine najdeniškega zaklada pa 3820 gld. 31 kr. Računske sklepe je zbornica odobrila. — Posl. Luckmann poroča o prošnji umirovljenega odgonskega sprevodnika Matija Eppicha za zvišanje pokojnine in predlaga, naj se odkloni, čemur se pritrdi. — Posl. dr. Majaron in tovariši stavijo nastopni samostalni predlog: Dež. odboru se naroča: 1. Da vse občine opozori na dež. zak. z dne 11. maja 1873. št. 24, dež. zak. in jih s poljudno pisanim navodom vspodbudi k ustanovitvi občinskih posredovalnih uradov; 2. da priredi obrazce za uradno knjigo prijav in poravnav in druge pri poslovanji posredovalnega urada potrebne tiskovine ter za vse to pridobi založnika; 3. da v prihodnjem zasedanju poroča, ali bi bilo za vse, odnosno za katere občine bi bilo uvesti obligatorno posredovalne urade. — Utemeljil bode predlagatelj ta predlog v edni prihodnjih sej. — Prihodnja seja je bila včeraj.

— **Državnozborske volitve v peti kuriji v Ljubljani.** Volitev volilnih mož za peto kurijo določena je v Ljubljani na dan 4. marcija. Voliti bo 56 volilnih mož. Volilo se bode po okrajih I. (šolski) okraj voli 8, II. (šentjakobski) okraj 13, III. (dvorski) okraj 18, IV. (kolodvorski) okraj 15, V. okraj predje 3 in VI okraj Vodmat 2 volilna moža. Razglas mestnega magistrata določa, da bota poslovali za I. in II. okraj po 2 komisiji, za III. in IV. okraj po tri komisije in za V. in VI. okraj pa edna komisija. Kje kode komisije poslovale in za katere volilce, pojasnjuje natančneje dotični razglas. Volilski imeniki so do 10 februvarija v mestni dvorani v pregled.

— **Kandidature na Štajerskem.** Zaupni možje celjskega in ptujskega okraja so postavili naslednje kandidate: Za peto kurijo gosp. Dragotina Hribarja, tiskarja in urednika „Domovine“. Za kmetske občine gg.: kanonika Lavoslava Gregorca, prof. Franc Robiča, grajščaka Hugona viteza Berksa in za celjsko mestno skupino odvetnika g. Juro Hrašovca

— **Tržaške razmere.** Občinski svet tržaški je kakor znano zavrnil 200 slovenskih in več drugih reklamacij zaradi volilne pravice v občinski svet. Namestništvo je vsled tega ukazalo občinskemu svetu, da reklamante vpiše mej volilce. Dne 1. februvarija se je v seji občinskega sveta tržaškega prebral ta ukaz namestništva, na kar je laška večina izjavila, da odloži mandate. Podal je ostavko tudi župan dr. Pitteri. Ta svoj korak so utemeljili s tem, da ima mestna občina določati o napominani volilski zadevi, ne pa namestništvo in, da se je rušil mestni statut. Lahoni so s tem korakom zopet pokazali svojo brezobzirnost proti vladi, če tudi jih ta vedno gladi. Z ozirom na to, da se občinske volitve že 17. februvarija vrše, bo ves konflikt kmalu poravnan.

— **Efektna loterija** s tisoč srečkami se je dovolila kmetijski podružnici v Lescah pri Radovljici.

— **Prvo poluletje** na ljubljanskih srednjih in ljudskih šolah se konča dne 13 februvarija.

— **O slovenski šoli v Gorici** razpravljalo je dne 20. januvarija upravno sodišče. Razsodba, ki odloči o pritožbi goriške mestne občine glede šolskega poslopja za slovensko ljudsko šolo v Gorici, razglasi se dne 19. februvarija.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali od 1. do 24. januvarija t. l.: Podružnica v Trbovljah 44 gld. 40 kr. letnine, podružnica v Brežicah 19 gld. letnine c k poštar v Trojanah gosp. Fr. Monšek 4 gld. 68 kr. iz nabiralnika; moška podružnica v Sežani 31 gld. 49 kr. letnine, rodoljubkinje in rodoljubi v Litiji 50 gld. odkupnine od novoletnih voščil, veleč gosp. A S. Tolminec 5 gld. kot mesečni prispevek za januvarij t. l., moška podružnica v Idriji 39 gld. 74 kr. letnine, gosp. Fr. Peklar v Dolu pri Hrastniku 3 gld. 50 kr. iz nabiralnika, g Lara Klunova v Škofji Loki 1 gld 13 kr., gosp. dr. Iv. Rudolf od slov. prevcev v Konjicah nabranih 5 gld. 20 kr., g. Fr. Ban, faktor. „Kat. Tiskarne“ v Ljubljani 5 gld. za novo leto, gosp c. kr. notar Fr. Čulk 2 gld. 50 kr., kateri znesek ste nabrali gospici Petrejevi v Ribnici na Štajerskem; gostilničar na Bučki gosp. Jos. Selak 2 gld. 50 kr. iz nabiralnika, gosp. Mihael Pesjak iz Kamnegorice 5 gld, g. St Vdovič na Dunaji 3 gld. 30 kr. nabranih v veseli družbi, na Višnjigori nabranih 7 gld. 50 kr.; gosp. Fr. Cukljati v Št. Gotardu 3 gld. 22 kr. iz nabiralnika, gosp. Iv. Rus z Bleda 50 kr., podružnica v Šempasu 13 gld. letnine, sl. uredništvo Slovenskega Naroda v predzadnjem četrtletji 1896. nabranih 515 gld. 32 kr., veleč. gosp. J. Šelih, kapelan v Novicerkvi pri Vojniku, 1 gld. 50 gld.; ženska podružnica v Dornbergu 42 gld. letnine, Solčavski Mohorjani 7 gld. 50 kr., podružnica v Velenji 63 gld. 10 kr. kot I. del podružnične pokroviteljnine, moška podružniea v Trstu 300 gid. letnine. sl. hranilnica in posojilnica v Horjulu 5 gl., g. Fr. Gerec v Pišecah 2 gld., gosp. trgovec Jos. Petrič kot založnik družbinih svinčnikov 76 kron, stari dolg Neimenovane 20 gld., ljubljanski gg, tovariši in prijatelji v Pulji 9. jan. t. l. umrlega gosp. c. kr. poštnega kontrolorja F. Berganta 24 gl. mesto venca na njegovo krsto, Šentpeterska ženska podružnica v Ljubljani 104 gld. 20 kr., gosp. Nik. Sadnikar od moške pedružnice v Kamniku 14 kron in 60 vin., katere je nabrala gdč. Josipina Jeručeva pri veselici v Čitalnici; gosp. učitelj Jos. Stritar 5 gld, katere je nabral o priliki zborovanja „Pev.kega društva v Braslovčah“; g. Rajko Pernšek, c. kr.

prof. v Ljubljani, 5 kron za novo leto in g. veletržec Ivan Perdan kot založnik vžigalic družbe sv. Cirila in Metoda 200 kron. Zahvaljujoč se družbinim dobrotnikom najprisrčneje priporočamo vesolnjemu Slovenstvu našo družbo ter zaupanjem pričakujemo obilih darov.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

— **Donesek zavarovalnic k gasilno-stražnemu zakladu.** L 1896 so na račun l. 1895 plačale na Kranjskem poslujuče zavarovalnice nastopne doneske za deželni gasilno-stražni zaklad. 1. Vzajemna zavarovalnica proti požarni škodi v Gradcu 1817 gl. 87 kr.; 2. Banka Slavija 1404 gl. 26½ kr.; 3. Avstrijski Phönix 768 gld. 76 kr.; 4 Assicurazioni Generali 616 gld. 94 kr.; 5 Riunine Adriatica di Sicurta 496 gld. 82 kr; 6. Franco Hongroise v Gradcu 337 gld. 19 kr.; 7. Dunau 240 gld. 16 kr; 8. North Britisch and Mercantile 233 gld. 76 kr.; 9. Fonciere 232 gld. 6 kr.; 10. Dunajska zavarovalna družba v Gradcu 184 gld. 59 kr.; 11. Concordia 156 gld. 81 kr.: 12. Unio catholica 114 gld. 44 kr.; 13. Franco-Hongroise na Dunaju 55 gld. 17 kr.; 14. Dunajska zavarovalna družba v Trstu 45 gld. 36 kr.; 15. Zavarovalno društvo za rudnike, stroje in metalne tovarne 44 gld. 30 kr.; 16. Lipska zavarovalna družba 5 gl. 32 kr.; 17. Moravsko-šlezijska vzajemna zavarovalnica 63 kr.; skupaj 6754 gld. 44½ kr. — Iz tega zaklada deli deželni odbor kranjski vsako leto gasilnim društvom podpore. Kakor znano se napominani zneski tvorijo iz 2 % prispevkov k čisti premiji zavarovancev in se torej po teh zneskih lahko sklepa na obseg zavarovanj, katera imajo posamezne zavarovalnice v deželi.

— **Ustrelil** se je v Ljubljani v svojem stanovanju dne 2. februvarija opoludne Ivan Bernik, cand. prof., star 26 let, doma iz Šmarjetne gore pri Kranju. Ta obupni čin je nesrečnež storil vsled bede in pomankanja, v katere je zabredel vsled nesrečnih okoliščin. Samomorilec je bil jako nadarjen jezikoslovec.

— **Uboj.** Dne 24 januvarija so se v gostilni Urbana Miklavčiča v Zmincu pri Škofji Loki fantje stepli. Pri pretepu je 32letni Matevž Dolinar dobil v prsa tako rano z nožem, da je še isti večer umrl.

— **V Vižmarjih** je dne 28. januvarija zjutraj pogorel posestnik in sodar Fr. Pipan. Škode ima nad 2000 gld. Nevarnost je bila velika za vso vas, ker ni vode. Le sreča, da je ležal sneg na strehah O tej priliki se je zopet pokazala očividna potreba naprave vodovoda za Vižmarje. Merodajni krogi naj store v tem oziru brze korake, kajti potreba je velika.

— **Zmrznil** je dne 25 jan. v koči kranjske industrijske družbe v Javorniku delavec Janez Hribar. Mož se je prej močno nasrkal žganja in zmrznil v koči.

— **Zgorela** je dne 20. jan. v Kobolju pri Gočah pri Vipavi 3letna hčerka Frančiška Šček. V varstvu svoje 73-letne stare matere, je prišla pri ognjišču tako blizo ognja, da se ji je vnela obleka in opekla tako, da je umrla vsled bolečin.

— **Pogorela** je dne 24. januvarija v Sinjem vrhu pri Črnomlju Mihael Zalčeva kajža. Škode je 350 gld. Ogenj je nastal vsled neprevidnosti dekle.

Dvojni samomor.

Na Dunaju potegnili so te dni iz Dunave mladeniča in devojko, ki sta bila skupe zvezana. Takoj je bilo jasno, da se je tu izvršil samomor dveh zaljubljencev, ki sta se hotela združiti na onem svetu, ker se na tem nista mogla. Pri njem so našli neko ljubezensko pismo, iz katerega se je stvar še bolje razvidela.

Policijska poizvedovanja so dokazala, da je samomorilec dvajsetletni mesarski pomočnik Julij Gröbner, samomorilka je pa dvajsetletna Avgusta Benesch. Povod samomoru je največ prevelika mladost obeh, ki nista mogla pričakati, da se vzameta. Zakon bi bil mej njima kedaj utegnil biti srečen, ker Gröbner je bil jako soliden človek. V hranilnici je imel 900 gld., katere je imel od neke dedščine. Živel je trezno, nikdar ni ostal čez deseto uro v gostilni.

Vzlic temu devojkina mati ni verjela, da bi Gröbner kedaj vzel njeno hčer. Zdel se jej je premlad. Ko je izvedela za to ljubezen, je hčeri prepovedala govoriti ž njim. Hčer je materi to tudi obljubila.

Mati nesrečne Avguste Benesch je raznašalka časopisov. Mlajša hčerka jej pomaga liste raznašati, Avgusta si je pa služila kruh s šivanjem čevljev. Avgusta je povedala svojemu ljubemu, da je mati prepovedala shajati se ž njim. Ker bode letos v marcu moral iti na vojaški nabor, sta oba spoznala, da ni kmalu upanja, da bi se vzela in sklenila si končati življenje. Gröbner je poslednje dni popival, bil potrt in pravil prijateljem, da se umori, a mu niso hoteli verjeti. V tem sta se pa z ljubico zgovovorila, da si poiščeta skupni grob v valovih sinjega Dunava.

— **Roža kreposti.** Papež osreči letos najvišim odlikovanjem, namreč z „zlato rožo kreposti“, vojvodinjo Marijo Terezo Virtemberško. Vojvodinja je 52 let stara. Zlata roža, ali bolje rečeno šopek, ker sestoji iz 10 cvetkov, stoječih v umetno izdelani vazi, posvečuje se 4. nedeljo v postu.

— **Mesto Tiberija — razdjano.** Nad mestom Tiberijo se je te dni utrgal oblak in se je nad 40 hiš podrlo, 80 jih morajo podreti, ker je voda jih hudo poškodovala. Več ljudij je utonilo. V mestu pomankuje živeža.

— **Tolovaji živi sežgani.** Pariška „Agence Havas“ javlja iz Aleksandrije v Egiptu, da je v okolici Aleksandrije četa policijskih vojakov obkolila v neki bajti osem tolovajev, ki so se bili zatekli v prazno bajto, da se laglje postavijo v bran svojim preganjalcem. Policijski častnik, poveljnik omenjene čete vojakov, je jednostavno ukazal bajte zapaliti. To se je zgodilo in vseh 8 zlikovcev je zgorelo.

— **Pomiloščeni huzarji.** Cesar je pomilostil štiri huzarje, ki so v Bratnicu ubili stražmojstra Dioszeghija, kateri je nečloveško ravnal z ljudmi.

— **Tri generale zaprli.** V Montevideu v južni Ameriki zaprli so tri generale, ki so se udeleževali shodov vladnih nasprotnikov.

— **Tatvina na železnici.** Jankoviški trgovec Marko Schwarz peljal se je te dni v Pešto. Vozil se je v kupeju II. razreda, kjer je sedel mlad, eleganten potnik. Le-ta je v razgovoru prosil Schwarza, da mu menja 100 gld. Trgovec je vzel iz žepa svojo kožnato, debelo listnico, v kateri je bilo 3500 gld., razmenjal stotak, ga stavil med ostale v listnico, le-to pa je shranil v notranji žep svoje suknje. Tekom vožnje se je Schwarz sprijaznil toliko z elegantnim sopotnikom, da mu je poslednji postregel s fino smotko in likêrjem, katerega je imel v svojem malem kovčegu. Schwarz se je bil sicer branil, toda je bil tako ljubeznjiv, da ga je slednjič vendar pregovoril, da si je zapatil smotko in izpil čašico likêrja. Kmalu za tem je Schwarz tako trdno zaspal, da da je sprevodnik v Pešti moral probuditi. Schwarz je takoj segnil po svoji listnici, toda — ni je bilo več. Soditi je da sta bila smodka in pa likêr navlašč pomešana kakim uspavajočim sredstvom.

— **Mošeja za mohamedance na Dunaju.** Nedavno so na Dunaju otvorili novo mošejo (turško cerkev) za mohamedanske vojake iz Bosne, nastanjene na Dunaju Posvečenju so prisostvovali najvišji cerkveni dostojanstveniki mohamedanski.

— **Napad na časniškega poročevalca.** V Berolinu je te dni poslal dvorni pijanist Liebling časnikarju Maksu Löwengardu, ki poroča o glasbenih predstavah za časopis „Börsenzeitung“, 50 gld, da bi ugodno ocenil njegov koncert. Časnikar je denar vrnil pijanistu, v listu pa grozno raztrgal Lieblingovo igranje. Poslednji je zaradi tega Löwengarda napal v gostilni in ga grozno namahal.

— **Zgubljeni sin.** Minoli petek je bil pogreb bivšega dunajskega obč. svetnika Leidingerja. Malo prej, nego so zabili krsto, prišel je v hišo pokojnikov 18letni sin, ničvreden dečko, kateri je bil svojemu očetu naredil že mnogo sramote in mu povzročil mnogo žalosti. Zgubljeni sin je zahteval od matere denarja in ker mu ga ni dala, vzel je revolver in nanjo ustrelil. Navzočniki so fanta še pravočasno prijeli za roko, tako da krogla ni zadela njegove matere, nego odletela v zid

— **Bratomor.** Brata Ritter sta se z železnico peljala v Edlitz na Dolenjem Avstrijskem. Blizu postaje je Josip Ritter odprl vrata, a njegov brat, s katerim je živel v sovraštvu, je porabil priliko, ter ga pahnil iz vagona. Josip Ritter je padel tako nesrečno, da ga je vlak povozil. Obležal je mrtev na lici mesta.

— **Baratieri — ženin.** General Baratieri se v kratkem poroči z bogato vdovo iz Turriaca, s katero se je seznanil v Masavi,. Italijanski general je torej vzlic svoje nezgode na bojišču v Afriki še napravil srečo.

Garje

suhe in mokre, luskine garje, in s tem združena nestrpna **„srbečica“** ozdravi zajamčeno tudi take, kateri niso drugod ozdravljeni bili **„dr. Hrebra'ova garja smrt.“** Cena šest goldinarjev avst. velj. proti prejpošiljatvi (tudi v poštnih znamkah); na kar se takoj colnine in poštnine prosto dopošilja. Naslov: **St. Marien-Drogerie, Danzig** (Deutschland).

Tržne cene

V Ljubljani dne 30. dec. 1896. Pšenica gld. 9·— kr. rž gld. 6·50 kr., ječmen gld. 6.— kr., oves gld. 6·50 kr ajda gld. 7·— kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 5·30 kr., leča gld. 12 — kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 10 — kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Lincu dne 30. jan. t. l.: 40, 43, 70, 59, 45.
V Trstu dne 30. jan. t. l.: 19, 17, 5, 39, 18.
V Pragi dne 4. febr. t. l.: 24, 3, 82, 6, 15.

V svrho varnosti občinstva pred nič vrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (4)

Najstareje, najpristneje, najreelneje in najceneje ljudsko domačo zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnomovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovl: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Velika 50 krajcarska loterija v Inomostu.

Srečkanje nepreklicljivo 20. februvarija

Glavni dobitek (4)

75.000 kron

v gotovini z 20% odbitka.

Srečke á 50 kr. priporoča J. C. Mayer, bankir v Ljubljani.

Kdo pije

Kathreiner-Kneippovo sladno kavo?

Meni diši najbolje!

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa ob enem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehájo na živcih ali v želódcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočerih slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilega slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupi.

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vender uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo pa okus vsakomu.

Kathreiner-Kneippova sladna kava je v resnici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od najveljavnejših strokovnjakov preskušenem načinu z okusom prave bobove kave prekisana. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus ptuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada.

Prošnja: Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani naslikanega izvirnega zavoja z imenom *Kathreiner.*

Zavoji brez imena **„Kathreiner"** niso pristni.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.